

УДК 338.24: 316.42

МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН НА ЗАСАДАХ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

*В. Я. Швець, д.е.н., професор, ДВНЗ «Національний гірничий
університет»,
vasil-shvetc@ukr.net, ma_riva@ukr.net*

Методологія дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є фундаментальні положення сучасної філософської, економічної та соціологічної думки, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених. Для досягнення поставленої мети щодо забезпечення ефективності взаємодії суб'єктів суспільних відносин на засадах соціальної відповідальності використано діалектичний метод наукового пізнання, комплексний, системний, історичний і логічний підходи.

Результати. У ході дослідження виявлено багатоаспектну роль соціальної відповідальності, яка є необхідною вимогою та умовою формування громадянського суспільства, соціальної держави, оскільки забезпечує консолідацію суспільства, підвищує рівень довіри, досягнення довготривалого миру і злагоди та виконує в національній економіці низку важливих функцій: сприяє підвищенню ефективності й конкурентоспроможності економіки за рахунок більш виважених та відповідальних взаємовідносин партнерів у сфері бізнесу; забезпечує краще узгодження інтересів усіх суб'єктів економічної, соціальної, політичної діяльності, що створює засади неконфліктного розвитку; забезпечує більш сприятливі умови для переходу на засади сталого розвитку; сприяє зниженню соціального навантаження на бюджет, прискорює формування відповідального за власний добробут громадянина та соціально відповідального по відношенню до персоналу роботодавця.

Новизна. Визначено концептуальні підходи до формування системи суспільних відносин, які базуються на синергетичному ефекті суспільної взаємодії суб'єктів цих відносин, виконанні обов'язків заради суспільного блага на підставі гармонізації суспільних інтересів, що обумовлює підвищення соціальної інтеграції в сучасному українському суспільстві.

Практична значущість. Результати дослідження можуть стати новим джерелом більш глибокого вивчення та пізнання сутності соціальної відповідальності, будуть необхідними при розробці нових підходів до

управління у сфері економіки, а також стануть запорукою формування та реалізації державних, регіональних стратегій розвитку й успішного реформування та модернізації державного управління.

Ключові слова: соціальна відповідальність, державне та регіональне управління, громадське суспільство, держава, регіон, бізнес, механізми взаємодії суб'єктів.

Література

1. Булеев И. П. Социальная ответственность бизнеса: теория и практика: [Моногр.]. / И. П. Булеев, Н. Ю. Брюховецкая, Е. В. Черных. – Донецк: ИЭП НАН Украины, ДонУЕП, 2008. – 137 с.

Buleyev I. P. *Sotsialnaya otvetstvennost biznesa: teoriya i praktika* [Corporate Social Responsibility: Theory and Practice]: [Monogr.]. / I. P. Buleyev, N. Yu. Bryukhovetskaya, Ye. V. Chernykh. – Donetsk : IEP NAN Ukrainy, DonUYEP, 2008. – 137 p.

2. Галушка З. І. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні: національні особливості [Електронний ресурс] / З. І. Галушка. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpen/2010_6/7_Social.pdf

Halushka Z. I. *Sotsialna vidpovidalnist biznesu v Ukraini: natsionalni osoblyvosti* [Corporate Social Responsibility in Ukraine: national characteristics] [Elektronnyy resurs] / Z. I. Halushka. – Rezhym dostupu: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpen/2010_6/7_Social.pdf

3. Грішнова О. А. Соціальна відповідальність бізнесу: розуміння сутності, сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку в Україні / О. А. Грішнова // Соціалізація відносин у сфері праці в контексті стійкого розвитку: моногр. / А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. О. Герасименко та ін.; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. – К. : КНЕУ, 2010. – С. 189–210.

Hrishnova O. A. *Sotsialna vidpovidalnist biznesu: rozuminnya sutnosti, suchasnyy stan, problemy i perspektivy rozvytku v Ukraini* [Social Responsibility: understanding the nature, current status, problems and prospects of development in Ukraine] / O. A. Hrishnova // *Sotsializatsiya vidnosyn u sferi pratsi v konteksti stiykoho rozvytku: monohr.* / A. M. Kolot, O. A. Hrishnova, O. O. Herasyenko ta in.; za nauk. red. d-ra ekon. nauk, prof. A. M. Kolota. – K. : KNEU, 2010. – P. 189–210.

4. Шаповал В. М. Соціальна відповідальність бізнесу в структурі управління економікою: [Моногр.]. / В. М. Шаповал. – Дніпропетровськ : ДВНЗ «НГУ», 2011. – 357 с.

Shapoval V. M. *Sotsialna vidpovidalnist biznesu v strukturі upravlinnya ekonomikoju* [Corporate Social Responsibility in the structure of economy]: [Monohr.] / V. M. Shapoval. – Dnipropetrovsk : DVNZ «NHU», 2011. – 357 p.

5. Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадян: моногр.: у 2-х т./ за ред. Г. Г. Півняка; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2014. – Т.1. – 629 с.

Sotsialna vidpovidalnist vlady, biznesu, hromadyan [Social responsibility of government, business and citizens]: monohr.: u 2-kh t./ za red. H. H. Pivnyaka; M-vo osvity i nauky Ukrainy; Nats. hirn. un-t. – D. : NHU, 2014. – T.1. – 629 p

6. Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадян: моногр.: у 2-х т./ за ред. Г. Г. Півняка; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2014. – Т.2. – 408 с.

Sotsialna vidpovidalnist vlady, biznesu, hromadyan [Social responsibility of government, business and citizens]: monohr.: u 2-kh t./ za red. H. H. Pivnyaka; M-vo osvity i nauky Ukrainy; Nats. hirn. un-t. – D. : NHU, 2014. – T.2. – 408 p

7. Дейч М. Є. Становлення та розвиток багаторівневої системи соціальної відповідальності: управлінський аспект: [Монограф.]. / М. Є. Дейч; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2014. – 352 с.

Deych M.Ye. *Stanovlennya ta rozvytok bahatorivnevoyi systemy sotsialnoyi vidpovidalnosti: upravlinskyy aspekt* [The formation and development of multilevel system of social responsibility: management aspect]: [Monohraf.]. / M. Ye. Deych; NAN Ukrainy, In-t ekonomiky prom-sti. – Donetsk, 2014. – 352 p.

8. Діагностика стану та перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні (експертні оцінки): [Монографія]. / О. Ф. Новікова, М. Є. Дейч, О. В. Паськова та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2013. – 296 с.

Diahnostyka stanu ta perspektyv rozvytku sotsialnoyi vidpovidalnosti v Ukrayini (ekspertni otsinky) [Diagnosis state and prospects of social responsibility in Ukraine (expert assessment)]: monohrafiya / O. F. Novikova, M. Ye. Deych, O. V. Pankova ta in.; NAN Ukrayiny, In-t ekonomiky prom-sti. – Donetsk, 2013. – 296 p.

9. Задорожний Г. В. Свобода – відповідальність як джерело особистісної динаміки господарського розвитку (висновки-орієнтири для подальших досліджень) / Г. В. Задорожний // Духовно-культурні чинники соціоекономічної динаміки: монографія молодих вчених; під наук. ред. Г. В. Задорожного, У Девидова. – Харків, 2013. – С. 254–262.

Zadorozhnyy H.V. *Svoboda – vidpovidalnist yak dzherelo osobystisnoyi dynamiky hospodarskoho rozvytku (vysnovky-oriyentyry dlya podalshykh doslidzhen)* [Freedom - responsibility as a source of personal dynamics of economic development (findings, guidelines for further research)] / H. V. Zadorozhnyy // *Dukhovno-kul'turni chynnyky sotsioekonomichnoyi dynamiky: monohrafiya molodykh vchenykh; pid nauk.red. H. V. Zadorozhnoho, U Devydova.* – Kharkiv, 2013. – P. 254–262.

10. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: моногр. / за ред. А. М. Колота. – К. : КНЕУ, 2012. – 501 с.

Sotsialna vidpovidalnist: teoriya i praktyka rozvytku [Sustainability: Theory and Practice Development]: monohr. / za red. A. M. Kolota. – K. : KNEU, 2012. – 501 p.

11. Колот А. Соціальна відповідальність людини як чинник стійкої соціальної динаміки: теоретичні засади / А. Колот // Україна: аспекти праці. – 2011. – № 3. – С. 3–9.

Kolot A. *Sotsialna vidpovidalnist lyudyny yak chynnyk stiykoyi sotsialnoyi dynamiky: teoretychni zasady* [Sustainability as a factor of sustainable human social dynamics: theoretical concepts] / A. Kolot // *Ukrayina: aspekty pratsi.* – 2011. – № 3. – P. 3–9.

12. Звонар В. П. Економічна феноменологія соціальної відповідальності у контексті модернізації суспільства / В. П. Звонар // Людський розвиток в Україні: соціальні та демографічні чинники модернізації національної економіки (кол. моногр.) / за ред. Е. М. Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2012. – С. 69–109.

Zvonar V. P. *Ekonomichna fenomenolohiya sotsialnoyi vidpovidalnosti u konteksti modernizatsiyi suspilstva* [Economic phenomenology of social responsibility in the context of the modernization of society] / V. P. Zvonar // *Lyudskyi rozvytok v Ukrayini: sotsialni ta demohrafichni chynnyky modernizatsiyi natsionalnoyi ekonomiky (kol. monohr.)* / za red. E. M. Libanovoyi. – K. : In-t demohrafiyi ta sotsialnykh doslidzhen im. M. V. Ptukhy NAN Ukrayiny, 2012. – P. 69-109.